

PKO Bank Polski

KOMPLET SCENARIUSZY LEKCJI O FINANSACH DLA NAUCZYCIELA

Lekcja 1, klasy I-III
Ile zyskuję, posiadając własne konto bankowe?

Materiał został objęty patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej

**MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ**

Lekcja 1

Klasy I-III

ILE ZYSKUJĘ, POSIADAJĄC WŁASNE KONTO BANKOWE?

ILE ZYSKUJĘ, POSIADAJĄC WŁASNE KONTO BANKOWE?

WPROWADZENIE MERYTORYCZNE

Dawno, dawno temu kupcy, którzy podróżowali z towarami po Europie, bardzo obawiali się rozbójników, którzy zatrzymywali wozy kupieckie i zabierali majątek oraz pieniądze. Dlatego w miastach pojawiły się osoby, które oferowały im przechowanie złotych i srebrnych monet na czas podróży. Tak powstały pierwsze banki – ich nazwa pochodzi od włoskiego słowa *banco*, oznaczającego ławę (stół) lub kontuar, przy których pracowali handlarze. Pierwsi finansisci prowadzili dokładne rozliczenia, zapisując, który z kupców wpłacił im pieniądze, a potem przekazywali informacje do bankierów w innych miastach. Po dojechaniu na miejsce karawany z towarami kupiec mógł zgłosić się do banku i po podaniu swojego nazwiska wypłacić zdeponowaną gotówkę. W taki sposób powstało konto bankowe, zaś handlarze zajmujący się przechowywaniem pieniędzy założyli firmy, które z czasem rozszerzyły działalność na całe kraje i kontynenty. Powstały banki, których oddziały można znaleźć praktycznie w każdej większej miejscowości. Mogły się one rozwijać wszędzie tam, gdzie kupcy (a z czasem i inne osoby oraz firmy) ufali, że bankierzy będą dobrze opiekować się pieniędzmi i oddadzą je na każde żądanie tego, który wpłacił je na swoje konto (albo dokładniej: na rachunek bankowy¹).

Czym w dzisiejszych czasach zajmuje się bank? Jest to instytucja, która wykonuje wiele różnych czynności związanych z pieniędzmi. Jej działalność – praktycznie od stuleci – polega na gromadzeniu i przechowywaniu pieniędzy wpłaconych przez osoby, firmy i inne instytucje (wkłady pieniężne, depozyty), na pożyczaniu pieniędzy tym, którzy proszą o sfinansowanie różnych wydatków (kredyty i pożyczki pieniężne), oraz na dokonywaniu rozliczeń pieniężnych pomiędzy różnymi osobami, firmami i innymi instytucjami (np. poprzez przelewy bankowe). Dzięki bankom pieniądze osób i instytucji mogą więc swobodnie i bezpiecznie przepływać z jednego rachunku na inny. Banki mają nam wiele do zaoferowania. Jedną z ich podstawowych usług jest prowadzenie kont bankowych dla osób fizycznych, czyli rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych (w skrócie: ROR). Służą one do dokonywania codziennych rozliczeń, czyli przyjmowania wpłat (np. wynagrodzenia za naszą pracę) i dokonywania wypłat (np. kiedy musimy zapłacić za mieszkanie). Wyobraźmy sobie zatem świat bez banków i rachunków bankowych – aby zapłacić za zakupy, trzeba byłoby pojechać do sprzedawcy z pieniędzmi i zapłacić na miejscu osobie, która zajmuje się rozliczeniami, czyli kasjerowi. Czasami musiałyby to być bardzo długie podróże, np. jeśli ktoś kupowałby towar w Szczecinie, a mieszkałby w Rzeszowie, na drugim końcu Polski. Takie podróże byłyby bardzo kosztowne i czasochłonne. Na szczęście mamy możliwość założenia własnego rachunku bankowego w dowolnym banku i wpłacania pieniędzy, którymi potem rozliczane są nasze wydatki dokonywane na całym świecie. Dzięki współpracującym ze sobą bankom nie ma problemu, aby dokonać dziś zakupów przez internet np. w Australii i zapłacić pieniędzmi, które posiadamy na koncie w banku w Polsce.

Pamiętajmy, że w banku można również gromadzić oszczędności – wówczas zakładamy specjalny rachunek (oszczędnościowy lub lokatę), na który wpłacamy nadwyżkę środków, którymi dysponujemy. Przechowując w taki sposób pieniądze, będziemy w regularnych odstępach czasu otrzymywać pewne wynagrodzenie, czyli odsetki.

¹Stefan Bratkowski, *Nieco inna historia cywilizacji. Dzieje banków, bankierów i obrotu pieniężnego*, Wydawnictwo Veda, 2010.

Bank bowiem może wykorzystywać nasze pieniądze w prowadzonej działalności i z tego powodu wypłaca nam określone kwoty, np. na koniec każdego miesiąca oszczędzania.

Posiadając rachunek bankowy, zyskujemy przede wszystkim bezpieczeństwo, wygodę i czas. Dzięki bankom dokonującym dla nas rozliczeń nie musimy iść dalej niż do najbliższej placówki bankowej lub korzystając z komputera, możemy dokonywać płatności także przez internet – ale o tym w innym scenariuszu.

OPIS LEKCJI

Lekcja omawia podstawowe produkty bankowe: rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, rachunek oszczędnościowy oraz lokatę. Uczniowie dowiadują się, do czego służy konto bankowe oraz jakie korzyści płyną z jego posiadania. Starają się odróżnić ROR od konta oszczędnościowego i lokaty. Przygotowują rady dla bohaterów historyjek – klientów banku – oraz obliczają stan (saldo) rachunku.

CELE LEKCJI

Uczeń powinien:

- wiedzieć, dlaczego warto lokować środki w banku,
- odróżniać ROR od rachunku oszczędnościowego i lokaty,
- zdecydować, jaki produkt jest najlepiej dopasowany do potrzeb przykładowych klientów banków,
- rozumieć, co to jest oprocentowanie środków na rachunku czy lokacie i czym są odsetki,
- poznać korzyści z posiadania konta w banku.

POJĘCIA KLUCZOWE:

- rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy,
- rachunek oszczędnościowy,
- lokata,
- oprocentowanie i odsetki,
- podatek od dochodów kapitałowych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych – I etap edukacyjny: klasy I-III – Edukacja wczesnoszkolna.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

Edukacja polonistyczna. Uczeń:

- korzysta z informacji: uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji.

Edukacja matematyczna. Uczeń:

- dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100, sprawdza wyniki odejmowania za pomocą dodawania,
- rozwiązuje proste zadania tekstowe,
- wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności.

Zajęcia komputerowe. Uczeń:

- wyszukuje informacje i korzysta z nich: przegląda wybrane przez nauczyciela strony internetowe (np. stronę swojej szkoły), dostrzega elementy aktywne na stronie internetowej, nawiguje po stronach w określonym zakresie.

METODY:

- praca w grupach,
- pogadanka,
- dyskusja,
- układanka.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Nr 1 – schemat „Jak działa bank?”,

Nr 2 – zadanie „Ile mam na koncie?”,

Nr 3 – układanka „Co to jest?”,

Nr 4 – zadanie „Nasze rady dla klientów banku”,

Nr 5 – zadanie „Korzyści z posiadania konta bankowego”,

kartki papieru, flamastry, kredki, nożyczki, komputer z rzutnikiem.

CZAS:

2 godziny lekcyjne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Przypomnij uczniom podstawowe wiadomości o działaniu banków. Wykorzystaj informacje zawarte we wprowadzeniu (skąd wzięły się banki) oraz w scenariuszu „Co robią banki?” (dostępny na stronie internetowej PKO Banku Polskiego). Zapytaj uczniów, co wiedzą o bankach, a następnie przeprowadź krótką pogadankę, posługując się schematem funkcjonowania banku (**materiał pomocniczy nr 1**).
2. Powiedz, że każdy bank przyjmuje pieniądze swoich klientów (osób, firm i innych instytucji), czyli depozyty. Niektóre są tylko na przechowanie, ale część może stać się także oszczędnościami – czyli tymi środkami, które są odłożone na przyszłe wydatki. Jeśli oszczędzamy w banku, to z reguły bank płaci za to „wynagrodzenie” nazywane odsetkami. Ich wysokość zależy od aktualnego oprocentowania konta, które jest ustalane przez bank (sam określa cenę za korzystanie z naszych oszczędności wpłaconych do banku). Im dłużej oszczędzamy (i nie wypłacamy pieniędzy), tym więcej środków bank doda do naszego konta. Bank gromadzi pieniądze swoich klientów, a z tych środków udziela pożyczek i kredytów. Oznacza to, że przekazuje on pieniądze innym osobom czy firmom, pod warunkiem że w przyszłości zwrócą te środki do banku. W zamian za pożyczone pieniądze klienci banku (kredytobiorcy) muszą zazwyczaj zapłacić odsetki, czyli dodatkową część pożyczonych pieniędzy, które muszą oddać bankowi razem z pożyczoną kwotą.
3. Przeprowadź krótką rozmowę o działaniu banku. Sprawdź, czy uczniowie wiedzą, co można tam załatwić. Zapytaj, czy byli już w banku razem z dorosłymi opiekunami, co tam robili. Podkreśl, że pieniądze złożone w banku są bezpieczne (znajdują się m.in. pod opieką Bankowego Funduszu Gwarancyjnego), nie można ich zgubić czy utracić, a oszczędzanie w banku jest bardziej korzystne niż odkładanie pieniędzy w skarbcie.
4. Powiedz uczniom, że bank dokładnie zapisuje, ile pieniędzy każda osoba złożyła i ile wypłaciła. Takie informacje są widoczne na koncie, czyli rachunku bankowym. Należy on do konkretnej osoby, firmy lub instytucji. Są różne rodzaje rachunków. Zaznacz, że w czasie zajęć będziemy zajmować się tylko rachunkami należącymi do osób fizycznych, a nie do przedsiębiorstw.
5. Wyjaśnij, że ludzie najczęściej zakładają w banku konto osobiste (dokładnie ujmując, jego nazwa jest dość złożona: „rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy”, czyli w skrócie „ROR”). Na takie konto można wpłacać np. wynagrodzenie za pracę czy kieszonkowe. Właściciel ROR może wypłacać z konta pieniądze, kiedy chce, ale z reguły tylko tyle, ile jest w danym momencie na koncie. Wspomnij, że pieniądze na koncie osobistym zazwyczaj nie są oprocentowane. Oznacza to, że właściciel rachunku nie dostaje od banku dodatkowego wynagrodzenia za to, że przechowuje w banku swoje pieniądze. Dzieje się tak dlatego, że bank różni dwa rodzaje kont osobistych – te, które służą do rozliczeń, i te, które służą do oszczędzania (o tym za chwilę).
6. Poproś teraz uczniów, by w parach rozwiązali zadanie „Ile mam na koncie?” (**materiał pomocniczy nr 2**). Poleć uczniom, by podsumowali wpłaty i wypłaty poszczególnych osób i zapisali je w tabeli. Poproś, by ochotnicy podali rozwiązania zadania. Zapytaj, które dziecko – bohater historyjki – ma teraz najwięcej pieniędzy na koncie.
7. Wyjaśnij uczniom, że w banku można także oszczędzać – służy do tego rachunek oszczędnościowy, który jest przeznaczony dla osób chcących przechowywać w banku swoje pieniądze. Takie rachunki są oprocentowane, a bank wypłaca ich posiadaczom odsetki, najczęściej naliczane co miesiąc. Właściciel może w dowolnym momencie wpłacać pieniądze, ale i je wypłacać. Takie konto ma wiele zalet. Ułatwia oszczędzanie; zawsze wiemy, ile mamy na koncie, bo możemy to sprawdzić (np. w serwisie internetowym). Pieniądze są bezpieczne, dostajemy jeszcze dodatkowe wynagrodzenie od banku. Kiedy chcemy, możemy wpłacać dodatkowe środki. Jeśli bardzo potrzebujemy pieniędzy na nagłe wydatki, możemy wypłacić jakąś kwotę. Nie tracimy przy tym zazwyczaj całego oprocentowania.

8. Jeszcze innym rozwiązaniem oferowanym przez banki osobom, które chcą oszczędzać, jest lokata bankowa. W tym wypadku wpłacamy do banku pieniądze i deklarujemy, że nie wypłacimy ich z rachunku przez z góry określony czas. W zamian za to bank wypłaca po upływie tego czasu odsetki. Jeśli jednak będziemy chcieli wcześniej wybrać pieniądze, stracimy to wynagrodzenie. Przed założeniem lokaty należy zdecydować, na jak długo możemy powierzyć bankowi nasze pieniądze – możliwości jest wiele, np. na 3 miesiące, na pół roku, na rok itd.
9. Jeżeli masz dostęp do komputera z internetem, możesz pokazać uczniom, jak dzięki oprocentowaniu „rosną” pieniądze na koncie. Możesz w tym celu odnaleźć w sieci prosty kalkulator oszczędności. Przejdź kolejne kroki, wyjaśniając klasie trudniejsze pojęcia. Wpisz dowolną kwotę do kalkulatora (np. 100 zł), wpisz datę, do której chcesz oszczędzać, i pokaż, jaką wysokość będą miały oszczędności po upływie tego terminu. Wprowadź kilka innych kwot. Zachęć klasę do korzystania z kalkulatora. Uświadom uczniom, że wpłacając pieniądze do banku, możemy w łatwy sposób pomnażać swoje oszczędności.
10. Zwróć uwagę uczniów, że kwota odsetek, które nam wypłaci bank, została pomniejszona o obowiązkowy podatek od zysków kapitałowych, czyli obowiązkową opłatę na rzecz państwa. Wyjaśnij, że osoby i firmy płacą zróżnicowane podatki państwu, które finansuje dzięki tym środkom ważne dla obywateli sprawy, cele, np. działalność szkół i szpitali, budowy i remonty dróg itd.
11. Podziel klasę na kilkusobowe zespoły. Każdemu rozdaj komplet pociętych kart do układanki pt. „Co to jest?” (**materiał pomocniczy nr 3**). Poleć, by dzieci ułożyły poprawne nazwy produktów, dobierając odpowiednie karty z sylabami. Poproś ochotników o odczytanie rozwiązania. W krótkiej rozmowie podsumowującej z klasą ustalcie, czym się różnią te produkty, jakie dają korzyści klientom banku. Ważne, by ćwiczenie to zostało wykorzystane głównie do powtórzenia i utrwalenia nazw produktów. Poprawne odpowiedzi: konto oszczędnościowe, konto oszczędnościowo-rozliczeniowe, lokata.
12. Dzieci mogą pracować nadal w tych samych zespołach. Powiedz, że będą teraz wybierać odpowiedni produkt dla osób przedstawionych w kolejnym zadaniu. Rozdaj zadanie „Nasze rady dla klientów banku” (**materiał pomocniczy nr 4**). Narysuj na tablicy tabelkę zawartą w materiale. Zespoły czytają opisy sytuacji, w jakiej znajdują się poszczególne osoby.
13. Po krótkiej naradzie w zespole reprezentanci przedstawiają rady dla bohaterów tekstu. Jeżeli inne zespoły mają odrębne zdanie, przeprowadź dyskusję, tak by cała klasa wspólnie uzgodniła stanowisko. Wpisuj kolejno do tabeli: imiona osób, decyzję uzgodnioną przez uczniów, wady i zalety rozwiązania. Podkreślaj, że wybór rodzaju rachunku czy lokaty zawsze zależy od potrzeb danego klienta i powinien być do nich dopasowany.
14. Na zakończenie zajęć porozmawiaj z uczniami o zaletach posiadania konta bankowego. Zaproponuj klasie wykonanie plakatu zachęcającego do założenia konta. Jeśli nie dysponujesz wystarczającą ilością czasu, możesz polecić wykonanie części 2. ćwiczenia (**materiał pomocniczy nr 5**). Uczniowie w zespołach dobierają karty zawierające opisy zalet posiadania konta. Poleć, by przedstawiciele grup odczytali rozwiązania.
15. Podsumuj lekcję, omawiając podstawowe korzyści z posiadania konta. Zapytaj uczniów, czy chcieliby je założyć, i poproś o uzasadnienie opinii. Powiedz, że dzieci także mogą korzystać z niektórych usług banku – warunkiem jest uzyskanie zgody rodziców.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Materiał pomocniczy nr 1

Schemat „Jak działa bank?”.

Materiał pomocniczy nr 2

Zadanie „Ile mam na koncie?”.

Oblicz, ile pieniędzy znajduje się na ROR różnych osób. Wpisz informacje do tabelki, w jednej kolumnie dodając razem wpłaty, a w kolejnej – dodając wypłaty. Otrzymasz stan konta, inaczej: saldo rachunku bohaterów historyjek. Dowiesz się, ile pieniędzy mają teraz na koncie dzieci.

- Jakub miał na koncie 100 zł. Wypłacił jednak pieniądze, żeby kupić książkę za 26 zł, komiks za 8 zł i dwa soki po 3 zł. Ile pieniędzy mu zostało?
- Kasia potrzebuje 30 zł na prezent dla rodziców i 20 zł na prezent świąteczny dla siostry Zosi. Dwa tygodnie temu wpłaciła na konto 50 zł oszczędności trzymanyh do tej pory w metalowej puszcze-skarbonce i 10 zł kieszonkowego. Czy wystarczy jej pieniędzy? Ile złotych zostanie na jej koncie?
- Janek chce kupić trzy książki po 9 zł, a na koncie ma 30 zł. Ile pieniędzy mu zostanie po dokonaniu zakupów?

Uzupełnij tabelkę:

Właściciel konta	Wpłaty na ROR – razem	Wypłaty – razem	Stan konta

Materiał pomocniczy nr 3

Układanka „Co to jest?”.

Połącz karty z sylabami, tworząc pełne nazwy różnych produktów bankowych. Nie wszystkie sylaby są potrzebne. Uwaga, niektóre powtarzają się kilka razy, bo znajdziesz je w różnych nazwach. Wyjaśnij, do czego służą te produkty bankowe.

kon	wy	kon	dno	za	ka	roz	le	osz	osz
ścio	za	cze	to	wo	ban	ścio	się	we	kra
we	lo	czę	nio	dno	li	to	ta	czę	dno

Materiał pomocniczy nr 4

Zagadki „Nasze rady dla klientów banku”.

Poradz bohaterom tekstu, co powinni załatwić w banku: założyć konto czy lokatę?

- Pan Kamil pracuje w firmie budowlanej, co miesiąc dostaje wynagrodzenie za swoją pracę. Czasem pracuje też dodatkowo – remontuje sąsiednie domy i też otrzymuje za to zapłatę. Z tych środków musi utrzymać swoją rodzinę – opłacić rachunki, kupić jedzenie, ubrania, środki czystości. Jaki rachunek bankowy jest najbardziej odpowiedni dla pana Kamila? Jakie korzyści będzie miał z posiadania tego rachunku?
- Pani Renata zamierza systematycznie oszczędzać. Planuje odkładać co najmniej 100 zł miesięcznie. Chce jednak mieć stały dostęp do swoich pieniędzy, bo ma różne nieprzewidziane wydatki. Jej dziecko czasem choruje, potrzebne są pieniądze na zakup leków. Jaki rachunek powinna założyć w banku?
- Pani Ania i pan Robert oszczędzają na wakacje w przyszłym roku. Zamierzają pojechać za granicę z dziećmi i zwiedzać zabytki. Wiedzą, że wypłacą pieniądze dopiero za rok. Chcieliby też, by pieniądze zostały pomnożone. Jaki produkt bankowy powinni wybrać?

Uzupełnij tabelkę, wpisując imiona osób, decyzję oraz jej zalety i wady.

Osoby	Decyzja – co założyć w banku	Zalety rozwiązania	Wady rozwiązania

Materiał pomocniczy nr 5

Zadanie „Korzyści z posiadania konta bankowego”.

1. Wymień korzyści z posiadania konta bankowego. Potem narysuj plakat zachęcający do założenia rachunku w banku.
2. Spośród poniższych zdań wybierz te, które podają korzyści z posiadania konta bankowego.
Uwaga, nie wszystkie odpowiedzi są poprawne.

1. Na konto można wpłacać swoje pieniądze.
2. Pieniądze na koncie w banku są bezpieczne.
3. Konto może mieć tylko osoba, która pracuje.
4. Pieniądze na koncie są zawsze oprocentowane.
5. Konta są tylko dla osób dorosłych.
6. Do konta można mieć dostęp przez internet.
7. Bank może wypłacić pieniądze z konta właściciela jako zapłatę za jego zakupy.
8. Z konta można wypłacać pieniądze, kiedy tylko chcemy.
9. Bank oblicza, ile środków pozostało nam na koncie.
10. Na konto można wpłacać tyle, na ile zgodzi się bank.

Odpowiedzi.

Prawda: 1, 2, 6, 8, 9

Fałsz: 3, 4, 5, 7, 10

